

DRUMURILE ROMANE DIN BANAT

După tabula Peutingeriană și datele istorice aflăm orientări și precizări referitoare la drumurile romane din Banat.

Se amintesc drumuri (șosele) principale și laterale.

1. Șoseaua înlăia principală este : *Trans-Tierna (Orșova)* peste *Ad Mediam (Mehadia)*, *Praetorium (Plugova)*, *Ad Pannonios (Domașnia)*, *Gaganis (Teregova)*, *Masclianis (Slatina)*, *Tibiscum (Tibiscu-Jupa)*, *Agnovis (Zăvoi)*, *Pons Augusti (Voislova)* la *Sarmisegethuza* sau *Ulpia-Traiana-Augusta (Grădiște)* cu o lungime totală, după *Tabula Peutingeriană*. de 105 mii pași romani, adică 155,40 Km. de-părtare, iar după distanțele de azi de 147 Km. Se ivește 8 Km. diferență în minus în distanța *Orșova-Tibiscum*, fiind aceea în vechime de 68.000 pasuum, egal cu 100,64 Km., de fapt numai de 93 Km.

Distanța dintre *Tibiscum-Sarmisegethuza* corespunde la 37.000 pași egal cu 54,76 Km., verificat tot la atâta.

Punctele de reper la șoseaua *Trans-Tierna-Tibiscum-Sarmisegethuza* sunt: cetatea *Ad-Mediam* și *Sarmisegethuza*, localități vechi identificate și azi. *Tabula Peutingeriană* ne indică distanța dintre *Trans-Tierna-Ad Mediam* la 11.000 pași romani egali cu 16,28 Km., care este de fapt 25 Km.

Tot așa între *Ad Mediam-Praetorium* 14.000 pași romani egali cu 20,72 Km. de fapt cu 4 Km.

Praetorium-Ad Pannonios 9.000 pași romani 13,32 de fapt cu 15,5 Km.

Ad Pannonios-Gaganis 9 000 pași romani 13,32 de fapt cu 12,0 Km.

Gaganis-Masclianis 11.000 pași romani 16,28 de fapt cu 12,0 Km.

Masclianis-Tibiscum 14,000 pași romani 20,72 de fapt cu 25,0 Km.

Din cele arătate, vedem că cetatea *Trans-Tierna* sau *Zerna* o aduc cifrele la nord de Orșova cu ca. Km. adică deasupra de comuna *Coramnicu* pe la strâmtoarea *Bratna*, iar *Praetorium* nu cade la comuna *Plugova*, ci între *Cornea* și *Domașnia*. *Ad Pannonios* în loc de *Cornea-Domașnia* cade deasupra *Teregovei*, *Gaganis* nu la *Teregova* ci la *Slatina*, iar *Masclianis* în loc de *Slatina* undeva la *Cârpa*, precum și *Tibiscu* din jos de *Cavaran*.

2. Șoseaua doua principală este: *Lederata (Ruma), Apo (Grebenaț? Oreșat), Arcidava (Vărădia), Centum Putea (Surduc), Berzovia-Azizis (Furlug?-Iziriș?), Caput Bubali (între Delinești și Valeaboul),-Tibiscum*. Aici punctele de reper ar fi *Lederata* și *Berzovia* și confruntând datele vechi cu distanțele actuale, se poate verifica numai distanța *Berzovia-Centum Putea, Lederata-Apo*, celelalte se abat până la 10 Km. Și având în vedere, că șoseaua doua în mare parte trece prin șes, nu se poate menține, ca la șoseaua primă, în o direcțiune fixă, ca să putem cumva aduce în armonie părerile diferite în chestie.

La șoseaua dintâi am dat precizări numerice, fiind vorba de o șosea dintre munți, care în decursul veacurilor la nici un caz nu se putea schimba, avâne direcțiunea naturală fixă, bine determinată de munți și văi.

Șosele laterale sunt: 1) *Canonia (Vârșeț). Potula (între Deta Denta), Zurobara (Timișoara)*; 2) *Turobara-Bacaucis (Foeni)*; 3) *Moldova-Veche-Ciclova-Dognecea-Bocșa-Berzovia*.

Afară de drumurile aici arătate și culese dela istiriografi trebuie că au fost încă alte drumuri ce legau cetățile de pe timpurile romane. Dovadă sunt cetățile vechi romane, și anume: 1) *Ahihis (Buziaș)* care a fost între cetatea *Azizis (Fârliug)* și *Zurobara (Timișoara)* și între *Zurobara* și *Tapae (Tapia)*, deci aceste trebuie să fi fost legate de celelalte cetăți prin drumuri; 2) *Zurobara-Radna*; 3) *Radna-Marisenum (Cenadul-Mare)-Pasticum*; 4) *Radna-Ziridava (Bulci)*; 5) *Bacaucis-Licis (Becicherecul-Mare)*; 6) *Licis-Panuca (Panciova)*; 7) *Panuca-Castra Augusta Flaviensa (Cvin)*; 8) *C. A. Flaviensa-Genucla*; 9) *Trans-Tierna-Svinița-Liubcova-Coronini-Bazias-Genucla*; 10) *Tibiscum-Tapae*; 11) *Tapae-Ziridava*; 12) *Tapae-Sarmisegethuza*.

Drumurile de șes au fost supuse repede schimbării și uitării prin faptul, că la șes ușor se poate schimba înfățișarea terenului în conformitate cu interesele locale.

Mai cu greu se putea schimba — precum am spus — configurațiunea între munți, unde natura determină locul de comunicație, pe care numai tehnica timpurilor noi a putut-o modifica, dar nu intru toate și schimba.

Cetățile de pe culme și piscuri se mențin mai bine și durabil, decât cele dela șes, de cari numai urmele lor subterane ne dau posibilitatea de a le imagina.

Drumurile romane dela șes ușor s'au putut utiliza și mai departe de popoarele succesoare dominante, care nu au avut interes, ori nu au vrut să le păstreze și mai departe sub numirea de drumuri romane.

Dar că au existat cu ramificațiile lor, așa precum le-am înșirat, ne silește să credem cetățile de pe vremea aceea, care trebuie să fi avut legătură de comunicație între ele, cece e foarte natural.

Indeosebi drumul *Tapae-Sarmisegethuza* avea, din punct de vedere strategic, importanță mare și de aceasta tot așa nu vorbește nimic *Tabula Peutingeriana*.

Historicii ne spun că la *Tapae* de două ori s'au luptat *Romanii* cu *Dacii*. Intâia dată generalul lui *Domitian*, *Tertius Julian*, a repurtat o victorie catastrofală pentru *Daci*, într'atâta că ponificele lor, *Vezinas*, numai făcându-se mort, a putut scăpa cu viață.

„La anul 100—101 *Traian* trecând Dunărea pe la *Viminacium* (*Costolaț*) pe un pod de dobase, peste insula *Ostrova*, s'a îndreptat peste *Lederata*, *Arcidava*, *Centum* — *Putea*, *Berzovia*, *Azisis* către *valea Timișului*, din care trecând în urmă pe aceia a *Bistriței* (?) *Sarmisegethuzei*. La *Tapae*, în acelaș loc unde generalul *Julian* a lui *Domitian* bătuse pe *Daci*“. Apoi apucând dela *Azisis* spre răsărit către *Tibiscum* și *Sarmisegethuză*, *Traian* întâlnește, *înainte de a ajunge la Tibiscum*, pe dușman la *Tapae* sau *Tapia* dela nordul *Lu-gojului* (*Xenopol* I. 139)“.

Precizarea e confuză, nu se spune cu exactitate pe ce anume drum au mers oștirile lui *Traian* dela *Azisis* începând spre *Tapae*.

Una însă e cert că pe timpurile romane erau drumuri spre *Tapae* ceeace fără indoeală ne dovedesc datele culese la fața locului și legendele păstrate de locuitorii români din părțile acelea.

Traian, după luptele crâncene dela *Tapae* cu *Dacii*, a ordonat să se ridice, în amintirea celor căzuți și a victoriei repurtate un altar și să se ducă acolo în tot anul sacrificiu. Câmpul din fața *Tapiei* se numește și azi *câmpul zeului*. (*Popovici Dr.*, *Istoria Românilor Bănățeni*, 37.) Dar să ascultăm ce ne spun sătenii din comuna *Sărăzani*, comună nu departe de *Tapae* (*Tapia* de azi).

„În comuna *Sărăzani* se află drumul lui *Decebal*; de când se resboia cu *Romanii* adică cu *Traian*, venind *Decebal* cu oastea lui din *Ardeal* din cetatea *Sarmisegethuză*. Ei au făcut un drum, care se vede și azi în hotarul nostru și a comunelor vecine: *Surducul-mic*, *Secentimici* cu direcția spre *Tapăia*. Petrișul lui se află și azi prin arături, unde cu 25 ani înainte erau păduri saculare care au păstrat bine urmele drumului.

Tot în comuna *Sărăzani* în izlazul comunal la capul satului de către comuna *Bolinești* se află 3 *moghili* (*gomili*) de care se vorbește de bătrâni că au fost făcute de *Decebal*, care având la *Tapae* lupte crâncene cu *Romanii*, aici și-a așezat trupele sale rezerve și perindu-i mulți soldați, aici i-a îngropat, sub aceste trei *moghile*, după obiceiul lor. Măvilele se păstrează și azi și se vede că sunt făcute de mâini omenești.

Tot așa confirmă și locuitorii comunei *Sacul*, ce cade între *Tapae* și *Tibisc*, că prin hotarele comunei lor a trecut „drumul lui *Traian*“.

Din toate rezultă că drumurile *Tapae-Tibiscum*, *Tapae-Ziridava* și *Tapae-Sarmisegethuză* au existat, iar urmele drumului *Tapae-Sarmisegethuză* fiind la deal și munte — se văd și azi și se păstrează în legendele apucate dela bătrâni.

Cu chestia noastră cine să se fi ocupat până acum în mod intensiv ?

În timpurile de restriște pentru noi preocupările științei vechi era ca să susțină interesele naționale maghiare și numai pe cele românești nu. Pe toate alte popoare le-a susținut, ce au fost pe aici băștinașe, numai pe noi nu.

Noi, lipsiți de sprijin material și moral, chiar huiduiți și alungați, ~~un~~ singur ajutor am avut, dar acela a fost puternic, mai puternic decât convențiile străinilor, precum era *unio trium gentium* — decât întreaga literatură anume creiată, decât prigonirea și temnițele, toate contra noastră, ajutorul acela era *țaranul român*. Și intențiunile străinilor nu au avut să lupte cu un popor dârș, rău de fire ori răsbunător, nu, pentru că poporul român avea, precum scrie în Istoria Banatului *Fr. Griselini*, „virtuțile sale sociale”.

„Cea dintâiu este incontestabil ospitalitatea față de călători, (pag. 167) deși sărac, oferia tot ce avea mai bun . . .”

Adecă poporul nostru a fost sărac, lipsit de pământ, dar nu răutăcios și răsbunător, ci bun de inimă primitor și înțelegător.

Invățații lui, — că avea, tot la fel, săraci ca el, după ce au terminat școlile — ca vai de ei, trăind cu mălai și apă rece — cu cărțile în desagi cutreerua satele, să culeagă date, să arate lumii mari, că poporul român trăiește . . . Și pentru îndăsneala lor cât au suferit!

Ce privește trecutul nostru din toate punctele de vedere va trebui intensiv studiat și nedumeririle eliminate.

Griselini spune, d. e. bazându-se pe *Tabula Peutingeriană* că *Centum Putea* se află lângă Dunăre, — la *Moldova-veche*; *Xenopol* și alții o arată la *Vărădia*, ba chiar și la *Măidan*, tot bazându-se pe T. P. Părerea doua e mai generală și verosimilă.

Distanțele *Tabulei Peutingeriane* lasă mult de dorit și faptul că cele 2 drumuri principale nu le-a împreunat la *Tibiscum* așa, precum a arătat ramificațiile la *Viminatio*, *Saliatis*, *Apula*, etc., îi ia mult din valoarea-i tehnică.

Din lipsa de precizare ce se observă pe T. P. nici *Xenopol*, nici *Popovici* nu au putut preciza drumul, pe care l-a străbătut oastea romană la *Tapae*. Aceasta o vedem la descrierea luptei dintâi a lui *Traian* cu *Dacii* (102). „Dela *Berzovia Traian* trecu la *Aixis* sau *Azisis*, cum îi zice *Tabula* lui *Peutinger* și care nume pare că a fost păstrat în *Ilirișul* de astăzi așezat după râul *Berzava*”.

Apoi „apucând spre răsărit către *Tibiscum* și *Sarmisegethuza*, *Traian* întâlnește înainte de a ajunge la *Tibiscum*, pe dușman la *Tapae* sau *Tapia* dela nordul *Lugojului* . . .” (*Xenopol*).

Încercarea de a preciza, rămâne deci, în lipsa de izvoare autentice, încercare și confuzie! . . .

Ajunși la supremația noastră naturală, vom putea desvălui secretele chestiilor ce ne privesc, numai ambiția să o avem, mijloace pentru astfel de scopuri, acuma, trebuie să se afle.

Astfel de date, precum sunt cele dela locuitorii din *Sărăzani*, *Sacul* și altele sunt prețioase și au menirea a umple golurile istorice. Am credința, dacă vom cerceta mai departe, vom descoperi nu numai drumul vechi către *Sarmisegethuza*, dar vom scăpa de nedumeririle

istorice, cari pun d. e. *Centum Putea* când la *Moldova-veche* când la *Vărădia* și vom putea cu exactitate completa tabela P. care în fine ne dă numai o orientare absolut generală, fără scrupul și precizie, care a corespuns secole întregi, ceea ce însă nu ne îndreptățește, ca noi acum, să ne mulțumim și pe mai departe cu datele ei.

Cum a ajuns *Traian* la *Tapae* dela *Azisis*, pentru a putea în mod acceptabil preciza, trebuie să recurgem la apusele locuitorilor din *Sarazani* și *Sacul* și la faptul istoric, că la *Tapae* s'au luptat de 2 ori Romanii cu Dacii și acolo se află și azi *câmpul zeului*.

În baza acestora pot afirma că *Traian* dela *Azisis* cu greul armatei a trecut peste *Ahihis* (*Buziaș*) ori chiar direct la *Tapae*, iar o parte din oaste a trimis peste *Tibiscum* la *Tapae*, ca să-și asigure drumul *Tibiscum-Tapae*.

Decebal, în nici un caz nu a putut veni la *Tapae* pe acelaș drum, *Tibiscum-Tapae*, ci a înaintat din *Sarmisegethiza* pe un *singur drum*: *Pons Augusti—Rusca-montană—Luncani—Gladna, Drăcșinești—Surdicul-mic, Sărăzani, Poganești-Tapia*.

În felul acesta e mai de crezut, că a decurs întâlnirea oștilor romane și dace.

Ce privește „*Tabula Peutingeriană*” am rezervele mele: Tablele ce înfățișează cele 3 drumuri principale romane din Dacia (2 în Banat), sunt făcute de ingineri romani sub împăratul *Septimius Severus* (103—211 d. Cr., pe când Dacia era sub stăpânirea romană.

Lucrarea aceasta geografică e unică în felul ei și arată supremația culturală romană de pe timpuri, când toate popoarele din cultura romană se nutriau.

De aici se explică influența puternică a Romanilor asupra popoarelor pe cari le-au învins, și cari apoi erau mândre că pot deveni *cives Romani*.

Tablele sunt descoperite, cu mult mai târziu, de învățatul german *Peutinger*, ceea ce însă întru nimic nu îndreptățește, ca ele să se numească „*Tabulae Peutingerianae*”.

Direct ar fi să se numească „*Tabulae Severianae*” după numele împăratului, conform obiceiurilor vechi, ori și mai corect: „*tabulae geograficae romanae*” (table geografice romane).

În felul descoperitorului *Peutinger*, ar trebui, ca hieroglifele egiptene să se numească după descoperitorul și descifratorul lor *Bou-chard* și *Champollion*, ori templele vechi egiptene „*KomjOmbo*”, „*Habu*”, „*Amon-Ra*”, „*Edfu*” ș. a., cari au fost acoperite cu mormane de nisip tot așa să se numească după descoperitorii lor! . . .

Descoperitorii, descifratorii, etc., ne interesează și merită să-i știm, dar o noțiune, un fapt important, o parte din istorie, o lume întreagă își are întâietatea ei, nu poate fi înlocuită prin un simplu nume a unei persoane, care nimic comun nu a avut cu originea, cu crearea lor.

Tablele geografice romane tot așa caracterizează cultura și timpurile romane, ca hieroglifele, templele egiptene, cultura și era egipteană, și foarte corect s'a procedat când cele din urmă s'au păs-

trat sub numirile lor originale. Deci tot așa vom păstra și noi pentru *tablele Peutingerene* numirea corectă: *tabulae geograficae romanae* (table geografice romane). În știință avem tot dreptul să ne scăpăm de egoismul străin, mai vărtos în chestii indiscutabil ale noastre! Când Romanii erau popor de mare vază științifică, germanii erau barbari și multe secole au trebuit să treacă, spre ai pricepe și să se încălzească la focul sacru al științei romane.

A adăuga ceva străin la știință, la cultura unui popor, înseamnă a periclita continuitatea și adevărul istoric al lui, iar a-i deține ceva și a o pune sub un alt nume, e o profanare mare, ce nu-i permis să se admită, dacă se descopere.

Mult s'a scris și se scrie despre Banat, eu am însă un noroc deosebit: providența pe mine m'a ales, ca să verific lucrările tehnice de reforma agrară în Banat și meseria chemându-mă din sat în sat am întreat, cercetat și completat ceea ce știam și credeam că trebuie să știu, ca să mă scap de nedumeriri, pentru a se putea face un complet sănătos în ce privește Banatul.

Aceasta nu înseamnă pentru mine nici o competență istorică, numai niște precizări în chestii *speciale*, ce se vor folosi de cei chemați. Că am luat momente istorice, le-au reclamat împrejurările când am indentificat la fața locului.

Nu pot să nu amintesc un caz nostim ce mi s'a întâmplat în cercetările mele „științifice” în comuna *Bata* jud. *Severin*. Notarul cercual al comunelor *Bata*, *Țela* și *Bulci* îmi susținea, că istoria acestor comune este legată de istoria maghiară. căci fiecare din ele poartă numele câte unuia dintre conducătorii unguri din vechime: *Bata*, *Bulcs* și *Czella*. L-am înțeles, pentru că nu era român, și că stă încă sub înrăuirea științei maghiare, anume creată. Noi avem acuma datoria să ne impunem prin știința obiectivă, ca să fim de toți înțeleși, că atât la *Bata*, *Bulci* și *Țela*, unde era cetatea renumită daco-romană *Ziridava*, cât și în toate părțile ale *Daciei felix* din trecut, mai înainte de unguri aproape cu 1000 ani, domnea cultura romană cunoscută de toată lumea . . .

În baza tablei geografice romane se spune mai departe, că locul cetății *Apo* (*Apo Pontis*) ar fi comuna *Grebeș* de azi din Banatul sârbesc.

Dacă verificăm distanța dela *Viminatium* și *Lederata*, aflăm că locul cade pe dealul ce se numește și azi „*Cetate*” de lângă comuna *Oreș*.

Cunosc bine acest deal-cetate, căci în comuna *Oreș* m'am născut. Are o înălțime de 112 m. Se ridică peste toate celelalte dealuri din jur, astfel că se vede din toate părțile platoului mare din spatele lui. Partea de către răsărit e prăpăstioasă, cea dela sud cu coasta tare înclinată. Ușor de urcat este dinspre apus-nod din direcția valurilor romane, cari sunt abia la cca. 1 km. depărtare.

Partea de sus a *Cetății* formează un platou cam de 4000 m². care domină valea *Cărășului* și regiunea până la *Dunăre*, acolo unde cetatea din *Vârșeș* nu poate străbate cu vederea.

Toate împrejurările arată că, numai aici a putut fi cetatea *Apo*, unde și acuma se află troci (spărturi) de vase vechi,¹⁾ iar săpăturile, rar și în stil mic, întreprinse au dat peste fundamentul zidurilor vechi. Se spune că aici ar fi comori mari îngropate. Săpăturile și cercetările din viitor au menirea să stabilească și reconstituie trecutul glorios al acestei cetăți romane.

Ușor e de crezut că aici s'au dat lupte înverșunate, că *Cetatea Apo* prin poziția sa forma cheia regiunii fiind la mijlocul mării platoului mare dinspre nord, ce desparte bazinul *Cărașului* și *Nergănelui*.

Acest loc are 3 numiri: *Cetate*, *Planiște* și *Jidovari*, dintre cari numele *Cetate* și *Jidovari* sunt de mare importanță îndeosebi *Jidovari*, ca numire veche celtică, pentru locuri întărite. *Jidovari* în nici un caz nu vrea să spună că e o cetate jidovească, de pe timpul ungarilor, ci ne dă, precum la comuna *Jdioara* din jud. *Severin*, o numire veche originală *celtică-valahă* pentru loc întărit la deal.

În privința aceasta mai competent ne lămurește Dr. *Al. M. Marienescu* în opul său „*Studiu despre Celți și numele de localități*“, pag. 236—239, în care spune că numele *Ida (Creta)* acel în *Idalion (Cipru)* *Adulos în Alpi*, *Adel lângă Bernu. Jaderberg, Edelbütel, Jeddberg, Jedesberg, Jidela (Persia)*, *Edu, Eduți (România)*, *Edinburg, Edom (Palestina)*, *Judenburg în Stiria, Juda pădure, Judeni sat, Jitini, Jdioara, Jidovar în România*, ș. a. purced din *id, ad, od, ud*. Apoi *d* trecând în *t, at, et, it, ot, ut* și toate cele iotizate și cele trecute în *j*, derivă dela celticul *aith* deal și nalt, *aithe* delime și înălțime. Acesta e unicul cuvânt celtic, din care s'au născut toate formele. În România e *Etulia sat*, după litere identic cu *Aetolia*. *Aeitenbühl* deal, *e* e diminutiv *Aitne* sau *Aetna*, din Sicilia, *ne, na* înseamnă loc. *Athens* capitala Greciei ș. a.

Marienescu arată lămurit că numele *Jdioara, Jidovin, Jidovari* ș. a. sunt numiri vechi celtice-valahe. La celtice am adus cuvântul „*valah*“ pentru că *valahii* erau aici, când *Romanii* au cucerit *Dacia*, ceea ce ne arată tot *Marienescu* în opul său, pag. 156—162, unde spune că la Celți cuvântul *Gaal* și *Gol* înseamnă popor și tare, luptător, viteaz, *Galach* popor de munte, care apoi s'a schimbat și adoptat conform legii *Tamm: Wälsch, Wallon, Wales, Wallis, Wälschland, Welsh, Valach (Wollach), Galsch, Gallach* ș. a. Nu-l comentez pe *Marienescu* mai departe că nu-i locul aici; am luat numai atât cât mi-a fost destul să arăt și prin originea numelui că cetatea *Apo* a fost așezată pe dealul dela *Oreșat* și nu la *Zgrebenat*.

Încă ceva mă întărește: *Intretăierile* (văile) la anumite distanțe a coastei dela *Cetate* spre apus până la locul numit „*Tobolița*“ la 1—2 km. Marginea, coasta platoului fiind foarte înclinată și platoul fiind lipsit de apă, iar apa *Cărașului* fiind la vale în apropiere și apa bună de băut și pârăușul *Guzaina* la poalele coastei, sigur că în trecut artificial trebuia să se facă drumuri de ajuns în vale. De aici se

¹⁾ La fel cu cele din Sarmisegethuza și Tibiscum!

explică că întretăierile-văile sunt în așa fel, că au o lungime de 5—700 metri, adânc în platou ca niște golfuri uscate, pe cari și cu căruța se poate scobori.

Să nu fiu rău interpretat, că acestea ar fi naturale, adică lucrul ploilor, nu, pentrucă văile formate de ploi cu timpul tot se lățesc și adâncesc și prezintă rupturi de netrecut. Cele aici descrise sunt acoperite cu iarbă, de loc nu poartă semnele caracteristice ale rupturilor de ploi, nu se adâncesc și precum am amintit, sunt practicabile, sistematice, făcute de cineva, care a avut nevoie de ele.

Cetatea și valurile romane din spatele lor îndeajuns ne arată, că și în timp normal trebuia să fie trecătoare la apă; cereau drumuri cu atât mai vârtos timpurile de războiu, când se adunau o mulțime mare oameni și vite.

Banatul este o parte prețioasă a Țării românești, merită să fie cercetat și studiat.

Pregătire temeinică, ochii bine scrutați, multă răbdare și devotament de lucru vor putea face numai lumină. După Romani multe popoare s'au perindat pe aicea, pe care nu dragostea de știință ci pofta de a se îmbogăți i-a ademenit și adus.

Sărmanii nu au știut, că a jăfui înseamnă a te distruge în scurt timp. Ne-a despuiat de toate bunurile pământești, dar nu ne-au putut despuia de dragul ce purtăm pentru pământul strămoșesc, nu ne-au putut despuia de inima nobilă, mândră și iertătoare, caracteristica unui popor cu însușiri superioare !

ING. ADAM CUCU.